

Føroya Sosial-Demokratur

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 53

Lýsingarprísir fyri mm: 20 oyru á
1. síðu, 15 oyru á 3. og 4. síðu

Fríggjadagin 17. august 1951

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 3,20 + porto um fjórðingsárið

25. árg.

Menn hava í lívinum eit borgarligt starv. Men so kann tað bera á, at hugur teirra fer at takast við eitthvørt annað, ið ikki loyvist stundir til uttan í onkum frílötum, tá ið ein, sum tey plagdu at taka til, setir seg niður at renna móðini.

Maðurin, sum hesin greina-stubbi skuldi verið vígdur, er ein slíkur. Í sínum dagliga yrki er hann búnaðarráðgevari í Føroyum, og tá ið hann ferðast um landið búnaðarörindi, ella hann skrivur greinir um búnaðarviðurskifti, nevnið hann seg H. J. Jacobsen. Í leysum lötum fæst hann við skaldskap; tá nevnið hann seg *Heðin Brú*, og undir hesum skaldahetitum er maðurin mest kendur. Tosar tú t. d. við mann onkustaðni, og verða nevnd onkur tíðindi, ja so kann hann siga, at ein búnaðar-nevnd var her. Og var búnaðarráðgevarin við, ja so sigur hann ikki H. J. Jacobsen var við, men *Heðin Brú* var við.

Fyrsta skaldsögan hjá Heðin Brú, ið útkom var *Lognbrá*. Tað var ein romantisk bók við ungdómssins flögva dæmi yvir sær. Har var eisini unglingurin Högni hövuðspersónurin og gentan Gunnvá, ið sum ein ævintýrprinsessa melur fyri huga hans. Henda bókini við sínum skæru natúrlýsingum og persónum úr føroyskum bygðalagi sló navnið *Heðin Brú fast sum skald*. Málið í *Lognbrá* var lætt og kimiligt og sýndi mann við frálíkum málsligum hegni. Einkilíkir stírvíð og konstruerað men runnið úr livandi keldum.

Framhald av hesi bók var *Fastatøkur*. Har gerst skaldið meira realistiskt. Droymarin Högni verður doyptur í sjóroki undir Íslandi, og hinir persónarnir eru meinkunnigir menn úr føroyskum gerandislívi.

Samstundis sum vit finga skaldsögurnar frá Heðin Brú, søu vit hann royna seg helst í *Varðanum* við hini stuttu söguni og tí, ið menn rópa *essay*. Hin romantiski ella lyriski formurin helt fram; men her fór skaldið at sýna eitt annað stílkynstrið: hitt spottiska og skemtingarsama, ið væl hevur ligið til Føroyingin. Tað speiandi lá í tí norröna fólkalýndinum, og Føroyingum hevur dámað at gjørt teiti burtur úr: skapt skemtiligar sögur og yrkt tættir um menn og viðurskifti. Heðin Brú fer út um hetta bygðarlaga markið. Sögu-gerð hans hevur víðari ræsur.

Sögan í *Einbýli*, sum stóð í sögu-savninum *Fjallaskuggin*, var ein

HEÐIN BRÚ fímti ár

av teimum fyrstu sögunum við hesum sniðinum. Onkur vil halda hana ótýðliga; men umstøðurnar eru alføroyskar, hon skal siggjast undir einum víðari ringi, og hon er sögd við hesum góðsliga og speiandi lagnum. Vit kunna eisini siga, at hitt samfelagsliga dagast í söguni: hin gamla og nýggja tíðin. Sorgarleikurin er, at hitt nýggja slær hin gamla einbýlismannin heilt í hel.

Í *Fedgar á ferð* leikar skaldið heilt óbundið við hinum skemtiliga stílinum. Tað man vera tann bókin av Heðin Brú, ið er mest kænd og best umtókt í Føroyum. Brot úr henni kundu verið lísing upp, og fólk fóru at kenna og gerast góð við hesi menniskjuni í henni: Ketil, Kálvur, Ketilskona og Lias Berint.

Heðin Brú er í hesi bókini í teirri samfelagsligu satiruni. Her er eisini bardagin millum nýtt og gamalt. Vit kunna siggja hvussu skaldið ríður ímillum, vit siggja eisini hvat ið tapir, og vit kenna við hesum mangan heimföddu fólkunum, ið ikki skilja hetta, tey berjast ímóti og henda andan tey móta. Við hvørt halda vit at nóg so nógv verður avgjört, persónarnir kunna vingla av ovmiklum kæti, men bókin er so frísklig og full av góðsligum humor, at atfinningar kóðna burtur.

Heðin Brú hevur ikki latið frá sær aðra skaldsögu. Síðsta bók hansara var sögusavnið *Flókatröll*. Í henni skiftir hin romantiski og satiriski formurin. Tú kanst hugsa tær, at hann er ávirkaður av monnum sum Nordmanninum Hans E. Kinck og Íslendinginum Halldór K. Laxness. Hann er eisini búnaðarfrøðingur, maður ið kannar vøkstur. Og í hesum seinri sögunum heldur tú teg siggja, at hann vil kanna orsökir til sálarlig brek, ið menniskjuni eru heft við. Umstøðurnar hava kövt tey og byrgt tey inni við seg sjálvan. Tað kann vera »stuberkulín« ella okkurt trongsskygni, sum aðrar umstøður;

samfelagslig ella sálarlig røkt kann lekja. Men so kemur tú aftur fram á aðrar vakrar, og stílreinar sögur, sum t. d. *Hin langa náttin*, *Hin hvíta kirkjan*, *Tvinnir eru kostirnir*. Í slíkum sögum siggja vit romantikarinn Heðin Brú aftur daga fram. Sögu-gerðin er fríari, og analysan gongur djúpari; men stílin er hin sami, flúgvandi og læthenti, og málið tekur sær mátt og megi úr ungdómsins keldum.

Vit sum eru á miðjum aldri ugga okkum við, at fímtiár er eingin aldur.

Tá eru vit bert búnað tilfullnar. Standa á hæddini. Tað ynski verði sett fram til Heðin Brú: Fímti eru frægastu ár, og so ynskja vit, at tey ár, ið koma verða skaparár hjá skaldinum.

Martin Joensen.

*

Heðin Brú er sum rithöfundur bæði ein skemtari og ein álvarsmaður. Í einari meistarlígar sögu *Einbýli* verður við grímmum kæti, men eisini við samkenslu sagt frá menniskjum, sum eru fátæk bæði upp á kropp og sál, men sum hóast alt hava *uppdrift* í sær: eina sterka sakasleysa trá, sum ger at vit nýta ikki at missa mótið um tey. Tvørturímóti fært tú tokka til tey, tí tú finnur í teinum ein feril av tí besta hjá tær sjálvum og øðrum. Tað er hetta, ið ger slíkar sögur áhugaverdar, ja »uppbyggiligar«, hóast evnið ikki kann sigast at vera júst hugnaligt. Soleiðis sigur bert ein föddur yrkjari frá.

Seiggi, góðlýdni og livsmót sermerkir eisini *Ketil* í »Fedgum á ferð« hetta arbeiðsjarnið, sum einki veit um at taka sær av lottum, men sum tó hevur livað lívið bæði einfalt og sterkt og við einum heitum, víðeligum sinni. Hann er væl í mongum ein heimföðsligur og láturverður maður, men tað er eisini stórlæti yvir honum. Tey virði, hann umboðar, standa í einum hörðum stríði í dag.



Bøkurnar, ið Heðin Brú hevur givið út, eru skaldsögurnar *Lognbrá*, *Fastatøkur* og *Fedgar á ferð* og sögusövnini *Fjallaskuggin* og *Flókatröll*. — *Lognbrá* og *Fastatøkur* eru umsettar til ymisk mál, eitt nú týskt, italienskt og spanskt mál.

Ikki allar sögur hjá Heðin Brú eru sum tær her nevndi samfelags-satiriskar, men heinta sítt tilfar úr barndómsminnum sum t. d. hin prýðiligi »Fjallaskuggin« og hin grípandi sögan um »Hina longu náttina«.

Málið, ið Heðin Brú nýtir, er líka so frískt og fullliva sum tað er óbundið. H. B. er eingin málreinskari, men hann er málskapari, og í hesari skapan nýtir hann bæði gamalt og nýtt tilfar.

Í bundnum formi hevur Heðin Brú ikki avrikað nógv, men yrkingin »Fedrana tala«, ið var til skjals her í blaðnum í januar í ár, verður ivaleyst at teljast millum tær stóru yrkingarnar ið yrktar eru her á landi.

William Heinesen.

*

Hetta blað kann ikki lata fímtiára dag Heðin Brús fara afturum uttan at takka honum fyri hollan stuðul bæði so og so. Øll vita, hvussu knøpp tíð skaldinum er til avlops, men altíð hevur hann verið tilreiðar at dugna blaðnum, tá heitt varð á hann, ja hann lat tað besta hann átti, »Fedgar á ferð«, blaðnum til størsta heiður.

Allir vinir fedganna biðja gott fyrri upphavi teirra og vænta meir.

Korea

Í Koreu berjast teir við sama lag og teir sum tingast um vápnahvild mýkja hövuðleður, har hylkir altíð onkustaðnis.

Sjóvinnubankin

Fiskivinnan — Dimmal.

Javnaðarflokkurin og sjálvstýrisflokkurin hava sakliga, men hvassa atfinning yvir framferð fólkasambandsins í málinum hjálp til fiskivinnuna við 4 milliiónum. Andstöðuflokkarnir siga sum satt er, at hjálpin kemur ikki fiskivinnuni tilgóðar í fyrstu syftu, men Sjóvinnubankanum, meðan Føroya banki einki fær, tó hann ger mesta partin av flotanum út.

Dimmalætting refererar hetta sakliga mótmæli so: »Sjálvstýrisflokkurin og javnaðarflokkurin helt seg einki hava at gera við málið.«

Hr. Eiden Müller settur blaðstjóri: Er hetta álitandi tíðindi at bera út millum manna?

+